VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 106)**

z dnia 8 maja 2018 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 106)

8 maja 2018 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Grzegorza Schetyny (PO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie zawiadomienia prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, protokołów w sprawie zmiany art. 50 lit. a) i art. 56 Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, sporządzonych w Montrealu dnia 6 października 2016 r. (druk nr 2453);

– rozpatrzenie sprawozdania Fundacji Solidarności Międzynarodowej z działalności w 2017 r.;

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Piotr Wawrzyk** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Maciej Falkowski** prezes Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Piotr Babiński**, **Artur Kucharski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Otwieram posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych. Witam panie posłanki i panów posłów. Witam pana ministra Piotra Wawrzyka, podsekretarza stanu w MSZ, witam pana Piotra Samsona, prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego…

Głos z sali:

Na razie jest jeszcze w sąsiedniej sali.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Ale zapowiadał się, że będzie, dlatego witam pana prezesa awansem. Witam również pana Macieja Falkowskiego, prezesa zarządu Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Na razie też go jeszcze z nami nie ma, ale na pewno będzie, dlatego pozwalam sobie na wymienienie jego nazwiska.

Szanowni państwo, stwierdzam kworum. Porządek posiedzenia składa się z trzech punktów. Punkt 1 – rozpatrzenie zawiadomienia prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, protokołów w sprawie zmiany art. 50 lit. a) i art. 56 Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, sporządzonych w Montrealu dnia 6 października 2016 r. Jest to druk nr 2453. Punkt 2 – rozpatrzenie sprawozdania Fundacji Solidarności Międzynarodowej z działalności w 2017 r. Ostatni punkt to sprawy bieżące, jak zwykle. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjęła zaproponowany porządek obrad. Nie słyszę sprzeciwu.

Przystępujemy do rozpatrzenia pkt 1 porządku dziennego. Marszałek Sejmu, na podstawie art. 118 pkt 2 regulaminu Sejmu, skierował w dniu 27 lutego br. zawiadomienie z druku nr 2453 do naszej Komisji w celu zajęcia stanowiska odnośnie do zasadności trybu ratyfikacji wybranego przez Radę Ministrów.

Czy pan minister Piotr Wawrzyk chciałby w tej sprawie zabrać głos? Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Piotr Wawrzyk:

Tylko kilka zdań tytułem wprowadzenia, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, kwestia dotyczy zmian w międzynarodowym lotnictwie cywilnym, a konkretnie chodzi o zwiększenie członków rady tej organizacji, stanowi o tym art. 50 lit. a), z dotychczasowych 36 do 40. Drugi z przywołanych artykułów, tj. art. 56, odnosi się do zwiększenia liczby członków komisji żeglugi powietrznej z obecnych 19 do 21. Projekt nie pociąga za sobą żadnych skutków finansowych i jest związany wyłącznie z wewnętrznym funkcjonowaniem organizacji. Stąd nasza prośba o akceptację zaproponowanej procedury. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję panu ministrowi. Czy są jakieś pytania w tej sprawie do przedstawicieli MSZ? Nie ma pytań. Stwierdzam, że w terminie wyznaczonym przez marszałka Sejmu, tj. do dnia 7 maja 2018 r., nikt z posłów nie zgłosił zastrzeżeń odnośnie do trybu ratyfikacji przewidzianego w druku nr 2453. Członkowie Komisji dysponują opinią Biura Analiz Sejmowych na ten temat przygotowaną przez panią Dorotę Olejniczak. Proponuję, żeby Komisja przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń.

Kto jest za przyjęciem takiego sprawozdania? (12) Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał od głosu? (0) Dziękuję. Stwierdzam, że Komisja jednogłośnie przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń do druku nr 2453.

Przystępujemy do rozpatrzenia pkt 2. Czy zdążył już dotrzeć pan prezes Falkowski? Jeszcze nie? Zdaje się, że jest jakiś kłopot z przepustką pana prezesa. Ogłaszam 10 minut przerwy w obradach w oczekiwaniu na pana prezesa Falkowskiego. Wznowimy posiedzenie o 14.25. Bardzo przepraszam, ale zadziałała siła wyższa.

[Po przerwie]

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Wznawiam posiedzenie. Witam pana Macieja Falkowskiego, prezesa zarządu Fundacji Solidarności Międzynarodowej. Rozpatrujemy pkt 2 porządku dziennego poświęcony sprawozdaniu z działalności kierowanej przez pana fundacji w 2017 r.

Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej w art. 11 pkt 2 zobowiązuje Fundację Solidarności Międzynarodowej do corocznego przekazywania naszej Komisji sprawozdania ze zrealizowanych zadań. Uprzejmie proszę pana prezesa Macieja Falkowskiego o przedstawienie sprawozdania z działalności Fundacji Solidarności Międzynarodowej za rok 2017.

Prezes Fundacji Solidarności Międzynarodowej Maciej Falkowski:

Dziękuję, panie przewodniczący. Wysoka Komisjo, na wstępie chciałbym przeprosić za spóźnienie, ale wynikało ono z przyczyn ode mnie niezależnych. Powiedzmy, że ze względów technicznych nie mogłem dostać się na teren Sejmu.

Szanowni państwo, postaram się w zwięzłej formie streścić sprawozdanie, które zostało złożone przez fundację w kwietniu br. Dotyczy ono realizacji zadań z zakresu współpracy rozwojowej określonych w planie współpracy rozwojowej na 2017 r. Jak co roku Ministerstwo Spraw Zagranicznych na podstawie ustawy wspomnianej przez pana przewodniczącego oraz w oparciu o plan współpracy rozwojowej na dany rok, w tym przypadku 2017, zleciło Fundacji Solidarności Międzynarodowej realizację konkretnych zadań. W ubiegłym roku był to jeden program o nazwie „Wsparcie Demokracji 2017". Środki przeznaczone na ten cel wyniosły łącznie 13 553 400 zł. Program został podzielony na trzy odrębne zadania i sześć szczegółowych działań, które postaram się teraz państwu przybliżyć.

Pierwsze zadanie obejmowało przeprowadzenie konkursów na rzecz Ukrainy i Białorusi. Jeśli chodzi o konkurs dotyczący Ukrainy, to miał on na celu wsparcie wdrożenia reformy samorządowej w tym kraju. W naszej ocenie jest to jedna z najważniejszych reform przeprowadzanych na Ukrainie. Wspieramy jej wprowadzenie, ponieważ przyczynia się ona do demokratyzacji Ukrainy. Łączna suma środków przewidzianych na ten konkurs wyniosła ponad 1 200 000 zł. Laureatami konkursu zostało pięć organizacji, które otrzymały dofinansowanie i zrealizowały planowane projekty. Wszystkie one doty-

czyły reformy decentralizacyjnej w różnych wymiarach, czyli de facto wsparcia ukraińskich samorządów i innych instytucji odpowiedzialnych za reformę samorządową.

Drugi komponent pierwszego zadania, czyli konkurs na rzecz Białorusi, miał na celu udzielenie wsparcia mediom dostarczającym niezależnych informacji mieszkańcom tego kraju. Dokonywało się to poprzez realizację audycji radiowych i rozwój internetowych serwisów informacyjnych. W tym konkursie, a był to duży konkurs przeznaczony dla poważnych podmiotów zajmujących się dostarczaniem niezależnych informacji mieszkańcom Białorusi, dofinansowanie otrzymały trzy podmioty. Były to dwa radia, czyli Europejskie Radio dla Białorusi i Centrum Edukacji Obywatelskiej Polska–Białoruś, które zapewniało emisję programów w Radiu Racja, oraz jeden portal internetowy zajmujący się przekazywaniem niezależnej informacji mieszkańcom Białorusi.

Tak wyglądała w skrócie realizacja pierwszego zadania. Jeśli chodzi o zadanie drugie, czyli realizację projektów własnych fundacji – na tym polega różnica, że nie były to już konkursy, tylko działania własne – to w tym zakresie podejmowaliśmy działania na rzecz trzech krajów, tj. Ukrainy, Białorusi i Gruzji. Zorganizowaliśmy także wyjazdy polskich obserwatorów na misje wyborcze w ramach misji OBWE. W przypadku Ukrainy prowadziliśmy działania we współpracy z partnerami, zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. Przede wszystkim były to wizyty studyjne, szkolenia i staże przedstawicieli administracji centralnej i regionalnej, samorządowców i ekspertów. W tym komponencie współpracowaliśmy także z donorami z innych krajów, na przykład z donorem kanadyjskim i szwajcarskim. Częściowo programy były finansowane przez zewnętrznych donorów. Część pieniędzy to była polska pomoc, a część pochodziła od innych donorów, spoza Polski. Zrealizowanych działań było naprawdę bardzo dużo. Nie będę ich teraz wszystkich wymieniał, są one wyszczególnione i opisane w przygotowanym sprawozdaniu. Wspomnę tylko o jednym projekcie, który został niejako trochę wydzielony w ramach opisywanego działania. Chodzi mi o projekt współfinansowany z polskiej pomocy i pieniędzy amerykańskich. Był on zatytułowany „Obiektywny obraz procesów związanych z umową stowarzyszeniową między Ukrainą a Unia Europejską w ukraińskich mediach". Projekt ma na celu dostarczenie narzędzi ukraińskim dziennikarzom, które pozwolą im na obiektywne informowanie o istocie europejskiej integracji, o tym, jak jest realizowana umowa stowarzyszeniowa pomiędzy Ukrainą a Unią Europejską, oraz zawiera w sobie komponent współpracy dziennikarzy z centralną administracją.

Jeśli chodzi o działania na rzecz Gruzji, to zrealizowaliśmy w tym zakresie tylko jeden projekt. Jego celem była pomoc we wdrażaniu budżetu obywatelskiego, tzw. budżetu partycypacyjnego, w wybranych gruzińskich samorządach. Wspomniany projekt opiewał na kwotę 200 tys. zł.

Szanowni państwo, bardzo ważny jest kolejny punkt w ramach tego zadania. Moim zdaniem jest to w ogóle jedno z ważniejszych działań fundacji. Chodzi mi o projekty własne na rzecz Białorusi. Te projekty są w większości wrażliwe, można się z nimi zapoznać w siedzibie fundacji, zobaczyć jakie organizacje i podmioty wspieramy i w jakich dziedzinach. Głównie są to demokratyczne instytucje, niezależne media, obrońcy opraw człowieka i niezależne instytucje edukacyjne. Zeszły rok był pod tym względem wyjątkowy z powodu kwoty, jak została przeznaczona na ten cel. Łącznie na projekty własne fundacji na rzecz Białorusi wyasygnowano 3 400 000 zł. Jeżeli zsumujemy tę kwotę i środki przeznaczone na konkurs medialny na rzecz Białorusi, to okaże się, że otrzymamy blisko połowę całego budżetu fundacji. Inaczej mówiąc, komponent białoruski w naszych działaniach jest niezwykle istotny.

Ostatni punkt w ramach omawianego zadania dotyczył misji wyborczych. Można powiedzieć, że jest to niejako tradycyjna sfera działalności fundacji. Posiadamy doświadczenie w realizowaniu takich misji, dysponujemy odpowiednimi narzędziami. Nasza aktywność w tej dziedzinie zależy oczywiście od kalendarza wyborczego w poszczególnych krajach. W minionym roku zorganizowaliśmy misję wyborczą w Armenii, gdzie odbywały się wybory parlamentarne, i w Kirgistanie, gdzie przeprowadzono wybory prezydenckie. Oprócz tego zorganizowaliśmy szkolenia dla obserwatorów, którzy mogą później stać się członkami tego rodzaju misji.

Trzecie zadanie obejmowało prowadzenie centrum informacyjnego dla władz lokalnych w Mołdawii. Jest to szczególna forma działania fundacji na miejscu, istniejąca od kilku lat. Fundacja ma swoje przedstawicielstwo w Mołdawii, które prowadzi wspomniane centrum informacyjne. Przedstawicielstwo zajmuje się realizacją projektów na miejscu, tj. w Mołdawii, we współpracy z lokalnymi podmiotami w rodzaju władz samorządowych, władz centralnych i miejscowych organizacji. W 2017 r. centrum informacyjne zrealizowało szereg różnych projektów. Nie będę ich teraz omawiał szczegółowo, ale powiem kilka słów na temat ich zakresu. Dotyczyły one szeroko rozumianego rozwoju lokalnego, można powiedzieć realizowanego w dwóch ścieżkach, na dwa sposoby. Po pierwsze, rozwój obszarów wiejskich, w tym przypadku chodzi o wdrażanie unijnego podejścia do rozwoju, które jest realizowane na terenie krajów unijnych. Drugi komponent stanowi rewitalizacja miast. Chcę w tym momencie podkreślić, że jest to projekt ważny, ponieważ jest on kompatybilny z innym projektem realizowanym w Mołdawii ze środków pochodzących z polskiej pomocy, a konkretnie z Ministerstwa Rozwoju. Ponieważ na miejscu jest nasze przedstawicielstwo, dzięki temu obydwa podmioty, czyli fundacja i ministerstwo, mogą skuteczniej realizować swoje zadania. Fundacja udziela ministerstwu pomocy na miejscu. Celem projektu jest przekazanie stronie mołdawskiej narzędzia, które w Polsce doskonale się sprawdza, czyli systemu, czy też precyzyjniej mówiąc – schematu rewitalizacji miast. Krótko mówiąc, pokazujemy nasz przykład mołdawskim partnerom.

Na zakończenie chciałbym raz jeszcze powiedzieć o czterech krajach. Nie powiedziałem o tym na początku, kiedy zaczynałem przedstawiać realizację poszczególnych punktów wynikających z naszej umowy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, dlatego uczynię to niejako na podsumowanie wystąpienia. Szanowni państwo, działania Fundacji Solidarności Międzynarodowej nakierowane są na realizację zadań w czterech krajach partnerstwa wschodniego, czyli na Białorusi, na Ukrainie, w Gruzji i w Mołdawii, przy czym, o tym już wspominałem, kierunek białoruski jest dla naszej fundacji najważniejszy. Tak było w latach ubiegłych i tak też jest w bieżącym roku.

To wszystko z mojej strony. Jeśli będą jakieś pytania, to chętnie na nie odpowiem. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję, panie prezesie. Bardzo proszę o pytania. Jako pierwszy pan przewodniczący Tyszkiewicz.

Poseł Robert Tyszkiewicz (PO):

Działalność fundacji trzeba ocenić pozytywnie. Pojawiają się oczywiście uwagi i zastrzeżenia ze strony podmiotów aplikujących o środki. Głównie dotyczą one tempa ich przyznawania i jest to stała bolączka. Częściowo wynika to z polskiej logiki budżetowej, z niemożności kreowania wieloletnich projektów itd. W większości przypadków chodzi o sprawy medialne i w tym zakresie zawsze tworzą się zatory utrudniające płynne finansowanie.

Z mojej strony chciałbym przedstawić jeden postulat, ponieważ dzisiejsze sprawozdanie traktuję jako okazję do rozmowy o przyszłości. Możemy bowiem rozmawiać o tym, co się dzieje w tym roku i co będzie się działo w najbliższym czasie. Moim zdaniem bardzo dobrze, iż Białoruś pozostaje naszym najbliższym partnerem i sąsiadem. Mimo wszystkich trudności w naszych wzajemnych relacjach dobrym znakiem jest to, że fundacja poświęca większość sił i środków na wsparcie organizacji zaangażowanych w budowę społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi oraz na pomoc wolnym mediom. Dlatego chciałbym panu prezesowi zarekomendować jeden projekt z tego zakresu, według mnie szczególnie istotny. Mam na myśli projekt Białoruskiego Domu w Warszawie. Zależy mi, aby ta sprawa nie umknęła państwa uwadze. Jest to niezwykle ciekawa inicjatywa, która pozwala tutaj, na miejscu, w stolicy Polski, zebrać reprezentację rozmaitych niezależnych środowisk z Białorusi. Myślę, że warto w optyce fundacji mieć na uwadze to przedsięwzięcie jako cenną i wartościową ideę, także w kontekście stałego wzrostu liczebności społeczności białoruskiej w naszym kraju. Stale rośnie grupa ludzi przyjeż-

dżających do nas do pracy lub na studia i dlatego można oczekiwać coraz to nowych form aktywności ze strony Białoruskiego Domu.

Druga kwestia, drugi program, który chciałbym państwu szczególnie zarekomendować, to wszelka aktywność, która wiąże się z tworzeniem przyjaznej granicy polsko-białoruskiej. W poprzednich latach był realizowany ciekawy projekt w zakresie promocji małego ruchu granicznego pomiędzy Polską a Białorusią. Zaangażowane były w to różne organizacje społeczne ze strony białoruskiej, wspierały je polskie samorządy i dlatego uważam, że warto te sprawy mieć nadal na uwadze. Kwestie graniczne w relacjach sąsiedzkich zawsze są bardzo istotne. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Bardzo proszę, pan poseł Mularczyk.

Poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Mam pytanie, jak pan ocenia dotychczasowe efekty wspierania rozwoju na Białorusi społeczeństwa obywatelskiego? Czy jest to słuszny kierunek w działalności fundacji? Wiemy, że te efekty są raczej zerowe, a polityka z obecną władzą szorstka i trudna. Pytanie więc brzmi, czy dotychczasowe środki na ten cel nie zostały wyrzucone w błoto? Czy nie należałoby skupić się na współpracy gospodarczej i na przykład na pomocy dla przedsiębiorców polskich albo białoruskich? Taka refleksja nasunęła mi się po wysłuchaniu sprawozdania z realizacji zadań na rzecz wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję, panie pośle. Czy są inne pytania? Nie ma więcej pytań. Bardzo proszę pana prezesa o udzielenie odpowiedzi.

Prezes Fundacji Solidarności Międzynarodowej Maciej Falkowski:

Wysoka Komisjo, w mojej ocenie relacje z Białorusią, zarówno z władzami, jak i ze społeczeństwem, są dla Polski bardzo ważne. Żeby być skutecznym, należy podejmować działania na różnych kierunkach. Jeśli mogę podzielić się z państwem doświadczeniem fundacji w zakresie prowadzenia tego rodzaju projektów, to przede wszystkim oceniłbym je zdecydowanie pozytywnie. Te pozytywy są szczególnie widoczne w okresie ostatnich kilku miesięcy. Białoruskie środowiska nastawione proeuropejsko, propolsko i prodemokratycznie borykają się z reguły z dużymi problemami finansowymi. Ci ludzie są bardzo przekonani do Europy, ale zazwyczaj gdyby nie nasze wsparcie, poszliby oni w rozsypkę, jeśli mogę użyć takiego kolokwialnego określenia. Inaczej mówiąc, przestaliby funkcjonować. W warunkach, kiedy wsparcie dla Białorusi zmniejszają inne państwa, wsparcie ze strony Polski staje się kluczowe dla dalszego istnienia demokratycznych podmiotów w tym kraju.

W ciągu ostatnich kilku miesięcy w trakcie częstych spotkań z białoruskimi partnerami dowiadywaliśmy się wielokrotnie, iż sytuacja na Białorusi stopniowo zaczyna się poprawiać. Na przykład dotyczy to kwestii białoruskiej tożsamości i używania języka białoruskiego. Rośnie otwartość władz na tego rodzaju potrzeby. Władza coraz bardziej otwiera się również na działania o charakterze demokratycznym w społecznościach lokalnych. Także poprawia się sytuacja w mediach. Duży kryzys mieliśmy na początku ubiegłego roku. Wiązał się on z licznymi demonstracjami i aresztami, ale później stopniowo okno demokratycznych możliwości coraz bardziej się otwierało. Moim zdaniem wsparcie ze strony Polski powinno zostać utrzymane, ponieważ jest to kanał kontaktu ze społeczeństwem białoruskim, a zwłaszcza z tą jego częścią, niewielką, ale dla nas ważną, która jest bardzo przychylnie nastawiona do Polski i do Europy. Dlatego uważam, że wsparcie z naszej strony powinno zostać utrzymane. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję, panie prezesie. Ponieważ nie ma więcej pytań, stwierdzam, że Komisja Spraw Zagranicznych zapoznała się ze sprawozdaniem Fundacji Solidarności Międzynarodowej z działalności za 2017 r.

Czy ktoś chciałby zabrać głos w sprawach bieżących? Nie ma chętnych. Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny. Zamykam posiedzenie Komisji.